

nationale ombudsman

Rapport

Niet naar binnen zonder toestemming Een onderzoek naar de gang van zaken rond een binnentreden door de politie-eenheid Den Haag

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politie-eenheid Den Haag gegrond.

Wat is de klacht?

Verzoeker klaagt erover dat politiemedewerkers van de eenheid Den Haag ten onrechte zijn woning zijn binnengetreden.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

De politie ontving op 23 februari 2020 een melding dat er op het adres van verzoeker een ruzie gaande was. Volgens de melding was er geschreeuw te horen en werden er spullen kapot gegooid. In de woning zouden ook kleine kinderen aanwezig zijn. Twee politiemedewerkers gingen ter plaatse en belden aan bij de woning van verzoeker. Toen verzoeker opendeed, informeerden ze hem over de melding die was gedaan. Zij vroegen of ze binnen mochten komen. Verzoeker zei dat hij dat niet wilde. Voor de deur van de woning ontstond een gesprek tussen de politiemedewerkers en verzoeker over hetgeen zich in de woning had afgespeeld. De politiemedewerkers gaven tijdens dat gesprek een aantal keren aan dat zij graag in de woning wilde kijken. Verzoeker zei daarop steeds dat hij dat niet wilde. Op enig moment betraden de politieambtenaren de hal van de woning en zetten daar het gesprek met verzoeker voort. Daarna liepen ze samen met verzoeker door de woning.

Wat was de oorspronkelijke klacht?

Verzoeker diende op 23 maart 2020 een klacht in bij de politie. Hij klaagde erover dat de politieambtenaren zonder zijn toestemming zijn woning hadden betreden. Verzoeker stelde daarbij een video opname van zijn video-deurbel ter beschikking. Volgens verzoeker was op die opname duidelijk te zien en te horen dat hij meerdere malen had aangegeven dat hij geen toestemming gaf voor het betreden van zijn woning.

Zorgmelding

Verzoeker klaagde er aanvankelijk ook over dat de politie na afloop een zorgmelding had gedaan bij Veilig Thuis. Tijdens de behandeling van de klacht bij de Nationale ombudsman gaf verzoeker aan dat die klacht niet verder behandeld hoefde te worden. Veilig Thuis had laten weten dat er geen opvolging werd gegeven aan de zorgmelding. Daarmee was dit klachtonderdeel voor verzoeker afgedaan.

Het standpunt van de politie

De klachtencommissie van de politie adviseerde de politiechef verzoekers klacht ongegrond te verklaren. De politiechef nam het advies van de klachtencommissie over en verklaarde verzoekers klacht ongegrond.

De klachtencommissie overwoog dat de politie elke melding van mogelijk huiselijk geweld serieus diende te nemen. Dit vraagt in bepaalde omstandigheden om een doortastend optreden van de politie. Op het door verzoeker aangeleverde beeldmateriaal was te horen dat verzoeker de vraag van de betrokken politiemedewerker of zij en haar collega even binnen mocht kijken met nee had beantwoord. Op enig moment was te horen dat de politiemedewerker opnieuw vroeg of ze even binnen mochten kijken, zodat ze met een goed gevoel weer weg konden gaan. Ze vroeg of ze even in de gang kon kijken, zodat ze van daaruit zicht had op de woonkamer. Op dat moment stapten de beide politiemedewerkers de gang in en was te horen dat verzoeker zijn verhaal vervolgde. De commissie vond het aandringen door de politiemedewerker om in de woning te mogen kijken op zijn plaats, gelet op de aard van de melding. Op het moment dat de politiemedewerkers naar binnen liepen, hield verzoeker ze niet tegen. Hij liet zelfs uit eigen beweging de gehele woning aan hen zien. Omdat verzoeker op geen enkel moment zijn bezwaar kenbaar maakte tegen het binnentreden, kon volgens de commissie op zijn minst worden verondersteld dat daarvoor toestemming werd gegeven. De commissie achtte het politieoptreden professioneel en daarmee behoorlijk.

In reactie op de opening van het onderzoek door de Nationale ombudsman schreef de politiechef dat hij ten aanzien van verzoekers klacht bij het eerder ingenomen standpunt bleef. In aanvulling daarop merkte de politiechef op dat de politiemedewerkers geen overleg hadden gevoerd met een (hulp)officier van justitie voor een machtiging tot binnentreden. Dit was volgens de politiechef niet nodig. De betrokken politiemedewerkers hadden allebei verklaard dat verzoeker uiteindelijk toestemming had gegeven om de hal van de woning te betreden. Dat er sprake was van toestemming bleek volgens de politiechef ook uit het feit dat verzoeker op dat moment of daarna geen enkele blijk had gegeven dat hij de politiemedewerkers niet in huis wilde hebben. Verzoeker ging ongestoord verder met zijn verhaal en had vervolgens uit eigen beweging de politie de gehele woning laten zien. De politiemedewerkers mochten er op basis van zijn gedrag en toestemming vanuit gaan dat verzoeker van gedachte was veranderd. De politiechef vond de vasthoudendheid van de politiemedewerkers te prijzen. Ze hadden door de herhaalde vraag de woning te mogen betreden, blijk gegeven van hun betrokkenheid bij het welzijn van de kinderen. Uiteindelijk had deze vasthoudendheid opgeleverd dat verzoeker de politiemedewerkers de ruimte had gegeven zijn woning in zijn geheel te bekijken.

Het standpunt van verzoeker

Verzoeker stelt dat de politiemedewerkers zijn woning onrechtmatig zijn binnengetroten. Hij had in het gesprek met de politiemedewerkers meerdere keren aangegeven dat hij niet wilde dat ze zijn woning zouden binnentreden. De verklaring van de politiemedewerkers dat hij uiteindelijk alsnog toestemming had gegeven, was volgens verzoeker niet waar. De politiemedewerkers hadden in reactie op zijn herhaalde weigering opgemerkt dat ze wel naar binnen mochten om te kijken of alles goed ging en waren daarop direct de hal van zijn woning ingelopen. Dat hij de politieambtenaren op dat moment niet had tegengehouden of gesommeerd om zijn woning te verlaten, betekende volgens verzoeker niet dat hij hen alsnog toestemming verleende om zijn woning binnen te treden. Hij had het initiatief van de politie om de woning binnen te gaan als dwang ervaren. Verder vond verzoeker dat er onvoldoende reden was om zijn woning in het kader van de hulpverleningstaak van de politie binnen te treden. Er was volgens hem geen sprake van een dringend gevaar voor de kinderen. Verzoeker had in het gesprek met de politiemedewerkers al aangegeven dat zijn vrouw en kinderen niet thuis waren. De politiemedewerkers hadden zonder een schriftelijke machtiging van een (hulp)officier van justitie zijn woning dan ook niet mogen binnentreden.

Wat heeft de Nationale ombudsman onderzocht en wat zijn de bevindingen?

De Nationale ombudsman heeft verzoekers klacht onderzocht door de stukken te bestuderen die door verzoeker en door de politie zijn verstrekt. Ook heeft de ombudsman de politiemedewerkers X en Y in de gelegenheid gesteld om op de klacht te reageren. Politiemedewerker Y maakte van die gelegenheid gebruik. Verder heeft de ombudsman de door verzoeker overlegde beeld- en geluidsopname bekeken en beluisterd. Daarnaast heeft de ombudsman acht geslagen op relevante wet- en regelgeving en ombudsprudentie.

Wet- en regelgeving

In artikel 3 van de Politiewet 2012 staat dat de politie de taak heeft te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hulpbehoevenden. In artikel 7 van de Politiewet 2012 staat dat politiemedewerkers toegang hebben tot elke plaats, voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor het verlenen van hulp aan hulpbehoevenden.

In artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden staat dat voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner een schriftelijke machtiging is vereist. Een schriftelijke machtiging is niet vereist als de woning direct moet worden binnengetroten ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen.

Ombudsprudentie

In zijn rapport *'Binnentreden bij hulpverlening. Over de omgang met het huisrecht'* benadrukt de Nationale ombudsman dat het belangrijk is het burgerperspectief bij binnentreden te borgen¹. De ombudsman begrijpt dat de politie vanuit haar taak om hulp te verlenen soms een woning moet binnentreden en dat het maken van de afweging om wel of niet binnen te treden lastig kan zijn. De burger mag van de politie verwachten dat zij deze afweging zorgvuldig maakt. Binnentreden is immers een aantasting van het huisrecht. De ombudsman vindt het belangrijk dat de politie de impact van een binnentreding zoveel mogelijk beperkt.

Verklaring politiemedewerker X

Politiemedewerker X heeft tijdens de klachtbehandeling bij de politie een verklaring afgelegd. Hieronder een samenvatting van die verklaring.

Politiemedewerker X verklaarde dat naar aanleiding van een melding van huiselijk geweld zij en haar collega naar de woning van verzoeker zijn gegaan. Er zou zich in de woning een ruzie afspelen en er zouden kleine kinderen in de woning aanwezig zijn. Er werd op hun aanbellen opengedaan door verzoeker. X vertelde hem dat ze een melding had gekregen en dat zij en haar collega zich zorgen maakten. X vroeg verzoeker meerdere malen of zij en haar collega de woning mocht betreden. Ze vond dit, gezien de aard van de melding in combinatie met de jonge kinderen, noodzakelijk. Ze wilde zich ervan vergewissen dat de situatie oké was. X hoorde verzoeker meerdere malen antwoorden dat hij dit liever niet wilde. Ze vroeg toen aan verzoeker of ze in de hal mocht kijken, om zo te zien wie zich in de woonkamer bevonden en mogelijk wat er zich had afgespeeld. Dit mocht van verzoeker. Hij liet haar en haar collega verder komen in de hal en begon zijn verhaal te vertellen. Gaandeweg dit verhaal had verzoeker uit eigen beweging de woning laten zien.

Verklaring politiemedewerker Y

Politiemedewerker Y heeft tijdens de klachtbehandeling bij de Nationale ombudsman een schriftelijke reactie gegeven. Hieronder een samenvatting van die verklaring.

Politiemedewerker Y verklaarde dat zijn collega meerdere malen aan verzoeker had gevraagd of ze binnen mochten komen. Verzoeker had dit inderdaad een aantal keer geweigerd. Zijn collega had vervolgens gevraagd of ze in de gang mochten staan. Daarop gaf verzoeker zijn toestemming en had hij hen op geen enkel moment meer weggestuurd. Y wilde graag weten wat er gaande was in de woning voor de veiligheid van de kinderen en de vrouw des huizes. Dat was zijn overweging om naar binnen te willen. Toen hij en zijn collega binnen waren gaf de man hen een rondleiding door het huis, terwijl ze daar niet om vroegen. Y had zich vanaf het moment van binnentreden geen moment ongewenst gevoeld.

Video opname

De Nationale ombudsman heeft de video opname van het incident bekeken en beluisterd. De opname begint bij het moment dat politiemedewerkers X en Y bij de woning van verzoeker aankomen en eindigt bij het moment dat ze de woning van verzoeker zijn binnentreden.

De Nationale ombudsman ziet en hoort op de opname dat politiemedewerker X bij de woning van verzoeker aanbelt. Wanneer verzoeker de deur opendoet, informeert X verzoeker over de melding die is ontvangen. Ze vraagt wie er aanwezig zijn in de woning. Verzoeker antwoordt dat hij er alleen is. Daarna vraagt X of ze heel even mogen binnenkomen. Verzoeker antwoordt dat hij dat niet wil. Vervolgens ontstaat er bij de voordeur een gesprek tussen de politiemedewerkers en verzoeker over hetgeen zich in de woning heeft afgespeeld. Verzoeker vertelt daarbij onder andere dat er ruzie is geweest en dat zijn vrouw en de kinderen daarna zijn weggegaan. Op enig moment zegt X tegen verzoeker dat ze zijn verhaal begrijpt en snapt, maar toch heel graag even een blik wil werpen hoe het er binnen aan toe is gegaan. Verzoeker geeft aan dat hij dat niet wil. X zegt daarop: 'Nee? Maar ik vind het toch wel prettig, onze politiezorg, dat we toch even een blik mogen

¹ Zie Nationale ombudsman 2019/016 "Binnentreden bij hulpverlening. Over de omgang met het huisrecht door de politie".

werpen in het huis.' Verzoeker geeft nogmaals aan dat hij niet wil dat de politie binnen komt. X zegt daarop: 'Nee? Maar ja goed, wij mogen daarop wel even naar binnen om te kijken of het goed gaat, zodat we hier met een goed gevoel binnen en weer weg kunnen gaan.' Vervolgens lopen politiemedewerkers X en Y de woning binnen. X zegt daarbij: 'Ik doe voor de rest niks. Ik kijk alleen hier even in de gang en dan is er voor de rest niets aan de hand.' Verzoeker zegt daarop vragend: 'In de gang', waarop X antwoordt: 'Ja, even hier zo kijken in de gang en of alles in orde is. In de woonkamer kan ik zo kijken dan, ja?'.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. In dit geval beoordeelt de Nationale ombudsman of de politie het huisrecht schond.

De Nationale ombudsman heeft in het rapport *'Binnentreden bij hulpverlening. Over de omgang met het huisrecht'* zijn visie over de omgang met het huisrecht door de politie vastgelegd. De politie kan niet zonder toestemming van de bewoner een woning binnengaan, tenzij er sprake is van een bij de wet bepaalde uitzondering. Zo bepaalt de Politiewet 2012 dat de politie mag binnentreden om hulp te verlenen.

Ook wanneer sprake is van binnentreden in het kader van hulpverlening, is op grond van artikel 2 Algemene wet op het binnentreden een schriftelijke machtiging vereist als de bewoner geen toestemming voor het binnentreden heeft gegeven. Alleen als sprake is van een noodsituatie waarin er direct moet worden gehandeld, kan de politie zonder toestemming van de bewoner en zonder schriftelijke machtiging een woning betreden.

De politie is in dit geval opgetreden in het kader van haar hulpverlenende taak, die is vastgelegd in artikel 3 van de Politiewet 2012. De politieambtenaren zijn verzoekers woning binnengetroten om te controleren of de vrouw en kinderen van verzoeker in orde waren.

De Nationale ombudsman stelt vast dat verzoeker de politiemedewerkers geen toestemming voor het betreden van zijn woning heeft gegeven. Aan het begin van het gesprek voor de deur van de woning gaf verzoeker duidelijk aan dat hij niet wilde dat de politiemedewerkers de woning zouden binnentreden. Gaande het gesprek gaven de politiemedewerkers aan dat ze toch graag in de woning wilden kijken. De politiemedewerkers maakten zich zorgen en wilden zich ervan vergewissen dat de vrouw en kinderen van verzoeker zich niet in hulpbehoevende toestand in de woning bevonden. De politiemedewerkers vertelden dit echter niet zo expliciet aan verzoeker. In plaats daarvan zeiden ze dat ze graag in de woning wilde kijken om te zien hoe het er aan toe was gegaan. Verzoeker gaf daarop nogmaals te kennen dat hij niet wilde dat zijn woning werd binnengetroten. In reactie daarop deelden de politiemedewerkers aan verzoeker mee dat zij dat wel mochten om te zien of alles in orde was en liepen ze de woning van verzoeker binnen. Het binnentreden van de woning gebeurde op dat moment dus zonder uitdrukkelijke toestemming van verzoeker. Dat verzoeker de politiemedewerkers niet tegen hield of sommeerde de woning te verlaten, kan naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet worden gezien als stilzwijgende toestemming om de woning te betreden.

Nu de politiemedewerkers de woning zonder toestemming van verzoeker zijn binnengetroten, doet zich de vraag zich voor of sprake was van een situatie op grond waarvan de politiemedewerkers de woning terstond mochten binnentreden. Dat is volgens de Nationale ombudsman niet het geval.

De politiemedewerkers verklaarden dat zij een melding kregen van huiselijk geweld in een woning waar zeer jonge kinderen aanwezig waren. Volgens die melding was er geschreeuw te horen en werden er spullen kapot gegooid. Dat de politieambtenaren die melding serieus namen en zich zorgen maakten over het welzijn van verzoeker, zijn vrouw en in het bijzonder de kinderen, is begrijpelijk en prijzenswaardig. De Nationale ombudsman acht de melding op zichzelf echter onvoldoende om te kunnen spreken van een noodsituatie, die het terstond binnentreden rechtvaardigt. Die melding bevatte geen concrete aanwijzingen dat een van de

bewoners in ernstig en onmiddellijk gevaar verkeerde. In het gesprek dat de politieambtenaren bij de voordeur met verzoeker voerden, kwam evenmin informatie naar voren die wees op een noodsituatie waarin direct handelen noodzakelijk was. Verzoeker gaf tijdens dat gesprek zelfs aan dat zijn vrouw en kinderen zich niet meer in de woning bevonden. Daar waar de politiemedewerkers met eigen ogen wilden vaststellen of de informatie van verzoeker klopte, hadden ze eerst via de (hulp)officier van justitie een machtiging moeten verkrijgen om de woning van verzoeker te mogen binnentreden. Door dit na te laten en de woning zonder toestemming van verzoeker binnen te gaan, heeft politie het huisrecht van verzoeker geschonden.

De klacht over het binnentreden door de politiemedewerkers is gegrond.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de politie van de eenheid Den Haag is gegrond, wegens schending van het vereiste dat grondrechten – in dit geval het huisrecht – dienen te worden gerespecteerd.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen